

A U R A

TIDSKRIFT FÖR AKADEMISKA STUDIER AV NYRELIGIOSITET

Egil Asprem, *Arguing with Angels: Enochian Magic & Modern Occulture*, New York: State University of New York Press 2012

Jane Skjoldli

Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet, Vol. 4 (2012), 213–216.
doi: <https://doi.org/10.31265/aura.489>

De första tio årgångarna, utgivna mellan 2009 och 2018, av *Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet* (ISSN: 2000-4419) publicerades ursprungligen i tryckt format. Från och med volym 11 (2020), har tidskriften omarbetats till en diamond open access-tidskrift, och har bytt namn till *Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet* (ISSN: 2703-8122). Samtliga artiklar, redaktionella texter och bokrecensioner från volymerna 1–10 publiceras nu online med open access (Creative Commons BY-SA 4.0 licence) med tillstånd från författarna.

For the first ten volumes, published between 2009 and 2018, *Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet* (ISSN: 2000-4419) was exclusively available in printed form. Starting with volume 11 (2020), the journal is re-envisioned as a diamond open access journal and will be renamed *Aura: Tidskrift för akademiska studier av nyreligiositet* (ISSN: 2703-8122). All articles, editorials, and reviews from volumes 1–10 are published online in open access form (Creative Commons BY-SA 4.0 licence) with the permission of the author(s).

Bokanmeldelse: Asprem, Egil, 2012. *Arguing with Angels: Enochian Magic & Modern Occulture*. New York: State University of New York Press.

Arguing with Angels handler litt om opprinnelsen og mye om resepsjonshistorien til enokiansk språk (*Enochian*) og magi (*Enochiana*). Enokiansk språk og magi danner grunnlaget for en tradisjon som har vært omdiskutert. Historisk oppstod den hos naturfilosofen John Dee (1527-1608/9)—en mann med mange interesser og talenter¹—og de seere (*scryers*) han ansatte for å kontakte engler. Formålet med englesamtalene var å avsløre naturens hemmeligheter. I ettertid har enokiansk magi blitt videreutviklet. Den har sitt navn etter den bibelske patriarken Enok² som, ifølge tradisjonen, var den første som mottok tabeller med enokianske bokstaver (53). Tabellene er sentrale redskaper for påkallelse av enokianske ”engler”, divinasjon og utførelse av magi ved englenes hjelp.

Gjennom bokens to hoveddeler tar Asprem for seg henholdsvis opprinnelsen og resepsjonshistorien til enokiansk språk og magi. Han leder leseren inn i renessansens England og til Dees jakt på svar på naturfilosofiske spørsmål. Forfatteren viser hvordan tradisjonen har hatt en sentral plass i politiske intriger i og mellom opplysningstidens

¹ Asprem omtaler ham som for det meste som naturfilosof, noe som omfatter det meste av hans intellektuelle gjøremål.

² På bokens omslag har utgiveren referert til *Enoks bok*, et gammelt jødisk skrift som, med noen få unntak, anses som apokryfisk. Asprem selv avviser referansen i sin blogg, Heterodoxology.com, da skriftet ikke var gjenopplaget på Dees tid (<http://heterodoxology.com/2011/08/16/arguing-with-angels-another-book-you-should-get-next-year/> 4. september 2012).

esoteriske ordener. Herunder finner vi Aleister Crowleys geskjefter i Kairo, Anton LaVeys rasjonalistisk-materialistiske satanisme og Michael Aquinos esoteriske motstykke. Asprem viser også at enokiansk magi i høy grad er en levende tradisjon, hvor blant andre Runar Karlens nye enokianske åpenbaringer i Norge og diskusjoner på internett får betydelig plass. Forfatteren lykkes i å fremstille diskursens betydelige historiske mangfold, som resulterer i et nyansert bilde av tradisjonens mange forestillinger og praksiser.

Moderne tids diskusjon av tradisjonens legitimitet er særlig vektlagt. Denne legitimiteten står i direkte forhold til forestillinger om språkets autentisitet og ikke-menneskelige opprinnelse da det, som guddommelig urspråk, tenkes å ha særdeles sterke iboende magiske eller psykologiske krefter—så sterke, hevder noen, at det er direkte farlig å praktisere enokiansk magi.

Arguing with Angels er ofte en studie i legitimeringsretorikk: hvor(-dan) tradisjonens protagonister konstruerer og rekonstruerer legitimitet for sin esoteriske tradisjon og hvordan deres strategier endrer karakter i møte med annen religiøs, magisk og ikke minst vitenskapelig utvikling.

I første del presenteres Dee i historisk kontekst, mens hans esoteriske prosjekt også kontekstualiseres biografisk. Asprem vektlegger Dee på bekostning av hans seere og hevder det er spådomspraksiser som ”institusjon” man bør undersøke—ikke seere som sådanne (19). Dette kan fremstå som noe inkonsekvent overfor bokens overordnede fokus, hvor nettopp tradisjonens utøvere får mye plass. På den annen side er det Dee, og de skrifter som knyttes til ham, som utgjør tradisjonens opprinnelseshistorie. Dermed er vektleggingen et godt pedagogisk grep, samtidig som fokus på Dee gir Asprem muligheter for nytolk-

ning av forskningshistorien.

Ett av Asprems hovedpoeng i første del er at Dee ikke hadde noen tilknytning til Rosenkors-ordenen, da det ikke fantes noen rosenkorsianisme før utgivelsen av *Fama Fraternitatis* fem år etter Dees død, eller for den saks skyld Rosenkors-brorskap før slutten av 1600-tallet (43). Man kan innvende at dette ikke utelukker muligheter for en, for Rosenkors-ordenens del, preeksisterende muntlig overleveringshistorie, men en slik innvending er spekulativ og svekker dermed ikke Asprems poeng: Legitimeringsstrategier som beror på å knytte Dee til Rosenkors-ordenen hvor dette medfører en implisitt autentisitet fremstår som svekket. Det er imidlertid tydelig at det ikke er ”avsløring” av emisk tradisjonelle opphavsforestillinger Asprem er ute etter; han balanserer historisk-akademisk detektivarbeid med forskningsetiske hensyn på en gjennomgående god måte.

I andre del viser Asprem hvordan enokiansk tradisjon og legitimeringsdiskurs har spilt ulike, men ofte betydelige roller i senere esoteriske gruppers religiøse og intrapolitiske utvikling. Forfatteren diskuterer og analyserer legitimeringsstrategier benyttet av tradisjonens protagonister og plasserer dem i tre strategiske kategorier: perennialister, purister og pragmatister (80).

Det er ikke alltid de individuelle aktørene i persongalleriet så lett lar seg kategorisere. I disse tilfellene ser Asprem ut til å la personene fremstå som inkonsekvente heller enn å åpne for kategorisk fleksibilitet. Dette kan virke noe teoretisk rigid, spesielt med tanke på Asprems syn på kategoriene som ideelle diskursive strategier, og dermed med assosiasjoner til Max Webers idealtyper (81). På den annen side er det nettopp på grunnlag av kategoriene at Asprem lar enkeltpersonene fremtre på en nyansert måte.

Asprem viser hvordan holdninger til enokiansk magi endres gjennom århundrene—hva forskjellige individer og grupperinger til ulike tider oppfatter som ”rett” tolkning av enokiansk magi. Et tilbakevendende poeng er at enokiansk tradisjon ofte har sine kritikere å takke for økt publisitet og dermed interesse. Foruten interessen kritikken vakte, hadde kanskje Dees originale nedtegnelser forblitt urørt i Oxford og Londons arkiver (43).

Forfatteren diskuterer også Wouter Hanegraaffs teori om psykologisering av magi, som kritiserer ved flere anledninger. I konklusjonen beskriver Asprem en annen av Hanegraaffs observasjoner som en mer gjennomgående tendens, nemlig at magi til syvende og sist handler om åndelig selvutvikling (161). Asprem anser også en slik spiritualisering av magiens formål for å være typisk for vår tid, hvor jakt på edle metaller og lignende materialistisk orienterte geskjefter kjennetegner en annen tid (162). Disse nyanseringene av tidligere tolkninger kan inspirere videre religionsvitenskapelig forskning på magi og en nytolkning når det gjelder det omdiskuterte forholdet mellom ”magi” og ”religion”.

Arguing with Angels er spennende og informativ. Den kan anbefales til dem uten betydelige forkunnskaper på feltet så vel som til viderekomne og utfordrer tidligere forskning på noen punkter. Boken er også velegnet som pensum i et eventuelt studieemne om vestlig esoterisme.

Jane Skjoldli